

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

Ex iis quae intellectu compraehendi nequeunt, aestimandam esse
creatoris sapientiam, eumque, & non casum temerarium, rerum causam
existere. Cap. VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

CONSTANTINI ORATIO

gione solis sita, luce completur maxima: cum autē proximē accedat, tenuissima? Ista nonne perspicacē Dei sapientiā, solertiamque declarant. Radiorum solis oportunitas, quæ plurimum valet ad fructuum maturitatem: ventorum flatus, qui ad animi salubritatem multum faciunt, imbrium refrigeratio, & apta omnium rerum compages, qua quæque accurata ratione, & modo dispensantur, perpetuus ille ordo ad eundem locum recurrens vnā cum opportunis ratisque planetarum controuersionibus, quid aliud indicant, quam testatam & illustrem Dei præscriptionem, & perfectū quendam stellarum cursum, legi diuinæ obtemperantem? Altitudines etiam montium, vallium concaui recessus, camporum latè patentium planities, nunquid sine Dei providentia constare videntur? Quæ res non ad spectandum solum ornatae existunt, sed etiam ad vsum iucundæ. Aquæ verò & terræ dimensiones, diuortiaque; fluuiorum interuallis distincta, quæ tum ad agriculturam, tum ad exterarum rerum vitæ necessariorum inuentionem plurimum valent, quid est, cur exquisitam & immensam Dei providentiam non euidenter ostendant? Quid quod montes aquam continent, quam cum humilis & æquata planities exceperit, eiusque irrigatione terram refecerit, ad vbertatem, quod reliquum est illius, in mare præcipitat, mare autem mandat oceano: & adhuc tamen ista omnia casu & fortuito fieri dicere non dubitamus, cum ne demonstrare quidem libeat, qua spe formæ illud, quod casu fieri dicitur, exprimamus: quippe cū nihil habeat essentiæ, quod vel intelligentia, vel sensu percipi possit, sed solum est inanis quidam nominis commentij strepitus, quo aures vndique circumsonent.

Ex iis quæ intellectu comprehendere nequeunt, æstimandam esse creatoris sapientiam, eumque, & non casum temerarium, rerum causam existere. CAP. VII.

EST enim vox αὐτόματος hominum temere & parum considerate sentientium, & ne suam quidem comprehendentium sententiam: sed propter imbecillitatem comprehensionis existimantiū ea sine ratione administrari, quorum causam ipsi explanare nequeunt. Sunt omnino quæ-

quædam res, quarum veritatis certa compræhensio in profundo demersa iacet: quæ quidem sunt admirabilem planè naturam affecutæ: Cuius generis est vis illa aquarum calore tepescentium. Causam vero tanti caloris, nemo facile explicare poterit. Est profecto mirabile, illud quod igneum est, cum aqua frigida vndique circumfundatur, non inlitum & inclusum calorem amittere. Videntur sane id genus res, & in vniuerso orbe perraræ ad inueniendum, & in exiguum numerum ad recensendum redactæ, quo quemadmodum mihi persuadeo, diuinæ prouidentia vis ab hominibus facilius possit intelligi: quæ duas naturas maximè contrarias ex vna eademq; tanquam radice elici exprimiq; constituit. Quanquam porro permulta sunt & numero fere infinita, quæ ad hominum solatium oblectationemq; à Deo opt. max. tribuuntur: fructus tamen oleæ vitisq; imprimis. Altera enim ad animum reficiendum exhilarandumq; vim habet, altera præterquam, ad corporum vsum valet, ad curationem præterea est accommodata. plurimum item habet admirationis iugis & continuus fluuiorum cursus, qui noctu & interdiu fluit, quiq; speciem præ se fert aternæ vitæ perpetuæque. Noctis item successio eiusdem momenti est & ponderis.

Quod ea quæ ad vsus necessarios conducunt, abunde mortalibus Deus suppeditat: contra, quæ ad voluptatem faciunt parcus, vtrumque videlicet accommodate ad fructum ex illis percipiendum dispensans.

CAP. VIII.

HAEC omnia à nobis dicta sint, vti pro certo cõstet, nihil temere, nihil incõsulto fieri, sed cõsilio & prouidentia Dei omnia, qui quidè & auri, & argenti, & æris, & reliquorum denique metallorum genus produxit, ea quidem copia, quæ ad vitam satis esset. Atque illa quorum multitudo & varius vsus existeret, affatim suppeditari mandauit: alia vero, quæ ad hominum delectationem & delicias solum spectarent, sicut splendore magnifica, ita numero pauca esse voluit, quò nec parce nimis, nec nimis large suppetere viderentur. Quod si eadem abundantia ipsarum rerum, quæ ad ornatum fabricata sunt, fuisset concessa, illi qui metallis

R. r è terrâ